

Cap al tard

L'adverbi *tardé*, de fet, dues significacions diferents: la que li atribuïm en frases com *arribar tard* o *fer tard*, és a dir, passar el temps oportú, i la que indica una determinada hora del di relatiuament avançada, per oposició a *d'hora*. És a partir d'aquesta segona significació que hem format la locució adverbial *cap al tard*, que té un sentit més precís —o no tan relatiu— que la simple forma adverbial. Efectivament, hom pot dir que és tard a qualsevol hora del dia, pel simple fet que creia que era més d'hora.

Com hem dit, doncs, *cap al tard* és una locució adverbial, és a dir, un conjunt de mots que fan l'ofici d'un adverbi, i no un mot compost del tipus de *cap-i-cua* o de *capdavant*, cosa que significa que s'ha d'escriure amb els seus elements separats i no unint-los —«cal-al-tard» o «capaltard»— com fan els qui creuen que es tracta d'un mot compost. I és sens dubte perquè li atribueixen aquesta grafia —amb els components soldats o units per mitjà de guionets— o perquè la cerquen al mot *cap* substantiu, que molts no saben trobar la locució *cap al tard* als diccionaris. Però tant el Diccionari Fabra com la Gran Enciclopèdia Catalana recullen dues vegades aquesta locució adverbial, a *cap* —però preposició, és clar— i a *tard*. Segons el Diccionari Fabra, en la primera inclusió, *cap al tard* sig-

nifica «després de post el sol, al capvespre», i en la segona, «cap a l'acabament de la tarda». La Gran Enciclopèdia Catalana també se serveix de termes diferents —però equivalents, és clar— per a definir *cap al tard* en cada una de les dues inclusions: «després de post el sol, cap al vespre» i «a entrada de fosc, cap a l'acabament del dia». Aquestes diverses maneres de definir una mateixa locució no ens han pas d'estranyar: ja hem vist algunes altres vegades que no són formes de llenguatge diferents per a designar totes les hores del dia, que ens manquen.

Cap de les dues obres indicades no preveu, però, l'ús substantivat del conjunt *cap al tard*, que sense ésser gaire freqüent no és pas tampoc del tot insòlit. I és justament en aquest cas en què hom sol recórrer a la grafia aglutinada o a l'enllaç per mitjà de guionets, coses, tant l'una com l'altra, al nostre entendre, injustificades mentre aquestes formes no apareguin incloses en un repertori autoritzat. Observem, si més no, que un escriptor com Marià Manent, a qui l'expressió adverbial *cap al tard* és cara, no n'altera la grafia quan l'usa substantivada: *El cap al tard és ací una hora exquisida* (*A flor d'oblit*, pàg. 49).